

**ПЕДАГОГИЧЕСКИ
ФОНДАЦИЯ**

ХРОНИКА

**МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ, ПОСВЕТЕНА
НА ФЕЛИКС АЛЕКСЕЕВИЧ СОХИН**

Веселина Петрова

На 15–16 май 2008 г. в град Рязан бе проведена международна научно-практическа конференция, посветена на руския лингвист, психолог, педагог, изследовател Феликс Алексеевич Сохин (1929–1992). Като оценява уникалността на неговия научен принос, Владимир Т. Кудрявцев извежда на преден план две основни събития, за които Ф. А. Сохин е работил всеотдайно. Първото е създаването на лаборатория по развитие на речта в Института по предучилищно и семейно възпитание в град Москва през 1972 г. Второто е отделянето в програмата за възпитателна работа в детската градина на раздел по развитие на речта и уточняването на образователни задачи по него през 1984 г. Чрез тези събития, уточнява Кудрявцев, Ф. А. Сохин извършва тих „коперников обрат“ в теорията и практиката за речевото развитие на детето в предучилищна възраст, който и сега служи при изучаването на този сложен процес. Със създадената школа Ф. А. Сохин обогатява психолого-педагогическата наука и осигурява специфични знания за формирането на езикови обобщения, за достъпното осъзнаване и съдържателното ориентиране в езика и речта, за интереса към родния език, за творчеството и саморазвитието на детето (3).

Заедно със своите сътрудници Ф. А. Сохин разработва програмно-методически комплект по развитие на устната реч в предучилищна възраст, който включва: програма, разнообразни пособия, подробни кон-

спекти на занятия за всички възрастови групи, диагностични методики и компютърно осигуряване (3). В чест на предстоящата 80-та годишнина от неговото рождение 76 изследователи, учители, логопеди представиха 66 научни разработки по основната проблематика на речевото и умственото развитие на детето, тезисите на които са публикувани в сборник (1).

Отговорният редактор за издаването на сборника О. С. Ушакова и членовете на редакционната колегия Е. В. Савушкина, М. Н. Дементиева, Н. Н. Фирсова са спазили традицията за публикуване на научни разработки на Ф. А. Сохин в посветените му издания. В най-новия сборник (1) е поместена статията му „Основни задачи по развитие на речта”, която е отпечатана още през 1984 г. (2). Всички участници в научнопрактическата конференция се основават на теоретичните постановки за целенасочено развитие на устната реч и осъзнаване на езика и елементите му, като ги доразвиват и обновяват в съответствие с потребностите на съвременното дете.

Втората статия в сборника е на О. С. Ушакова. В нея авторката споделя мисли „За научната дейност на Ф. А. Сохин”. Статията е поместена в този брой на сп. „Педагогически алманах”, за да се улеснят преподавателите, докторантите и студентите в тяхната учебно-изследователска и научна работа. Лаконично и същевременно многообхватно Е. М. Струнина характеризира Ф. А. Сохин в ролята му на изследовател на детската реч.

Резултатите от съвременни изследвания за историята, методологията на развитието на устната реч и овладяването на родния език са представени в следните доклади: проблемът за родния език в педагогиката на К. Д. Ушински (М. Н. Дементиева); културологическият подход като методологическа основа в обучението на децата от предучилищна възраст по роден език (Н. С. Старжинска); развиващото образование в процеса на обучението по роден език в предучилищна възраст (О. С. Ушакова, Е. М. Струнина); теоретико-методически подходи при създаване на методиката на обучението по роден език за деца от предучилищна възраст (Ж. В. Чуйкова); развитието на речта на 3–4-годишните (Т. М. Юртайкина); методиката на обучението по руски език на децата, за които той не е роден (И. В. Сушкова).

На основни психолого-педагогически и методически проблеми са посветени друга група разработки, а именно: развитие на творческите речеви способности на децата като процес на осъзнаване на явленията на езика и речта (О. И. Киселева); към въпроса за проявяване и развитие на способността

за действие в умствен план (В. В. Холмовска, Т. Ф. Волокитина); развитие на речта и моторните способности на 5–7-годишните (О. Н. Чернова); особености на речевото управление на поведението на детето (Г. Н. Рошко); обучението и саморазвитието в речевото възпитание на децата (А. Г. Арушанова); развитието на творчеството и вербалния интелект (Е. Н. Белорус); психологически основи на работата по развитие на речта и обучението по роден език (Л. А. Калмикова); психологическите основи на изучаването на речта на децата (Е. Ю. Ионкина).

Развитието на диалогична свързана реч и значението на игрите за овладяване на навици за общуване е изследвано в следните аспекти: педагогически условия за развитие на комуникативно-речевите умения на 5–7-годишните (О. О. Кузнецова); речевото развитие на децата от предучилищна възраст в народната подвижна игра (А. И. Горелова); етическите беседи като средство за възпитаване на речевия етикет на 5–7-годишните (М. В. Илияшенко); комуникативното развитие на децата от ранна възраст в игрите-инсценировки (Е. С. Ричагова).

Развитието на монологичната свързана реч е представено по следните теми: особености на езиковите представи на 5–7-годишните за типовете текст (Н. Г. Смолникова, И. А. Галкина); съчиняване на загатки в обучението на 6–7-годишните (Н. Ю. Астахова и М. В. Перелигина); подходи към развитието на разсъдителната страна на речта (А. П. Илкова); методика за формиране на речеви навици и умения за построяване на разсъждение 5–7-годишни (Н. В. Харченко); речевото развитие на детето в контекста на разбирането на езиковата способност (И. Д. Емелиянова); обучението на децата по разказване чрез използване на знаково-символични средства (С. А. Лебедева).

Интересни сведения за обогатяването на детския речник се съдържат в докладите: смесване значението на сходно звучащите думи в речта на детето (Е. П. Колихалова); развитие на семантичната страна на речта на 3–4-годишните (А. И. Лаврентиева); теоретико-методическите аспекти в развитието на речника посредством емоционалната лексика на децата (Н. С. Ежкова); изявяване на представите на 5–7-годишните за емоционалните състояния (Н. В. Соловьева); фразеологизмите като важен компонент в развитието на образната реч на 5–7-годишните (Т. Свиткина); особености на разбирането и използването на многозначни думи от 5–7-годишните (А. А. Самага, Е. Н. Лебедева).

По проблемите на звуковата култура на речта и закономерностите на нейното формиране интересни идеи популяризират авторите на следните

доклади: звуковете от обкръжаващата среда като средство за познавателното, речевото и слухово развитие на децата (Е. Н. Лебедева); коригирането на звуковата култура на речта чрез логоритмични игри (В. Е. Борова); взаимната връзка на звуковата култура на речта с развитието на свързаната реч (А. В. Круглова); особености на формиране на речевото дишане на децата (Ю. Я. Емелиянова); театрализираните игри за развитие на интонационната изразителност на речта (Т. А. Дергунова).

Развиващите функции на устната реч в системното обучение и в дейностите е представено в тези по темите: ролята на речта в процеса на развитие на детското изобразително творчество (Т. В. Ивкина); педагогически условия за формиране на икономически понятия у 5–7-годишните (А. Д. Шатова, С. М. Охлопкова).

Значението на художествената литература във възпитателната работа с децата е проучено в различни проблемни области: развитие на интереса към родния език в процеса на културно-развлекателните дейности (Н. В. Кондрашова); значение на поезията на С. А. Есенин в работата с децата (Е. В. Савушківа, Т. В. Степушина); разбирането на децата от предучилищна възраст за нравственото съдържание на метафоричните изказвания (Е. Н. Грохова); формиране на интерес към художествената литература през 5–7-годишна възраст в условията на взаимодействие между детската библиотека и семейството (О. И. Кокорева); литературните викторини в детската градина (Л. Г. Шадрина, В. А. Маненкова); книгите за деца като действено средство за патриотично възпитание и формиране на международни отношения (Н. А. Дунаева); организация на някои форми на работа по формиране на образност на речта (Н. В. Мелиникова); речевото творчество на децата в областта на поезията (А. Л. Давидович).

Обучението по чужд език и съвременните проблеми е фокусирано чрез изследвания за: интегративно-игровия подход в развитието на творческото мислене на 5–7-годишните в обучението им по английски език (О. Л. Гожина); културологичния подход към професионалната подготовка на учителите по чужд език за деца от предучилищна възраст (В. Н. Карташова); възпитателния потенциал на чуждия език в процеса на ранното чуждоезиково образование (А. А. Самохина).

Съвременните проблеми на обучението в последователните степени на образователната система на обсъждане поставя В. И. Яшина, като обосновава принципа за приемственост в обучението по роден език в детската градина и началното училище. Е. В. Архипова разглежда значението на

когнитивния и ценностния подход за установяване на приемственост в развитието на речта на децата от предучилищна възраст и учениците в начална училищна възраст. В. В. Петрова обосновава необходимостта от усъвършенстване на устната реч на 5–7-годишните в процеса на подготовката им по четене и писане чрез звуковия аналитико-синтетичен метод.

Подготовката на бъдещите учители за работа с децата и родителите им е разгледана в следните аспекти: формиране на комуникативна компетентност у студентите от педагогическите висши училища (Г. П. Новикова); комуникативната компетентност като задача в подготовката на студентите (Е. А. Смирнова); формирането на иновационна култура при подготовката на бъдещия педагог в процеса на обучението във висшето училище (В. Н. Гавриш и Е. Л. Аматиева); подготовката на педагозите за развитие на художествено-речевата активност и словесното творчество на децата и малките ученици (В. Н. Макарова).

Научната информация, поместена в сборника, е необходима и полезна на всички, които проявяват интерес към развитието на устната реч в предучилищна възраст. Чрез нея преподаватели, докторанти, студенти и учители ще успеят не само да допълнят своите знания за научната дейност на Ф. А. Сохин, а и да открият нови възможности за усъвършенстване.

ЛИТЕРАТУРА

1. Развитие речи и творчества дошкольников: традиции и перспективы: материалы международной научно-практической конференции, посвященной 80-летию Ф. А. Сохина, 15–16 мая 2008 г., г. Рязань.

2. Развитие речи детей дошкольного возраста: Пособ. Для воспитателя детского сада / Под ред. Ф. А. Сохина. – Москва, Просвещение, 1984. Печатается с сокращениями.

3. <http://www.tivievich.ru>: *Кудрявцев, В. Т.* Перспективные направления исследований развития детской речи.

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ,
ПОСВЕТЕНА НА ФЕЛИКС АЛЕКСЕЕВИЧ СОХИН

ВЕСЕЛИНА ПЕТРОВА

Резюме

Авторката представя международната конференция, проведена на 15 – 16 май 2008 година в град Рязан, посветена на руския лингвист, психолог, педагог, изследовател Феликс Алексеевич Сохин във връзка с 80-тата годишнина от рождението му. Прави кратък обзор на издадения сборник по актуални проблеми на развитието на речта и творческите способности на децата от предучилищна възраст.

INTERNATIONAL SCIENCE-PRACTICAL CONFERENCE DEDICATED TO
FELIKS ALEKSEEVICH SOHIN

VESELINA PETROVA

Summary

The author presents international conference, conducted on 15–16th of May 2008 in city of Russia, dedicated to Russian linguist, psychologist, pedagogue and researcher Feliks Alekseevich Sohin about the 80-th year of his birth. She makes short survey of the published collection about current problems of development of the speech and creativity skills of the children in pre-school age.